

COLUMN

De schrijver van de column kan een gedragswetenschapper, een groepsleider, een wetenschappelijk onderzoeker, een beleidsmaker en/of een ouder zijn. Wat zij gemeen hebben, zijn hun ervaringen met mensen met een licht verstandelijke beperking. In deze LVB Onderzoek & Praktijk geven wij het woord aan Nico Overvest (MHA), Adviseur strategisch management in de zorg en Expert op het snijvlak van LVB, criminaliteit en zorg.

SLA VOOR LVB

Mensen met een LVB zijn aantoonbaar oververtegenwoordigd in de strafrechtsketen en zeer waarschijnlijk ook in verschillende gemeentelijke domeinen zoals wonen, werken, zorg, schuldsanering en overlast in de openbare ruimte. De oververtegenwoordiging in de strafrechtsketen is onderzocht. Het komt door drie factoren.

- Kenmerken van LVB: het is bijvoorbeeld moeilijker om wensen uit te stellen of om de gevolgen van eigen gedrag op de langere termijn te overzien. De ingrijpende gevolgen van een LVB worden vaak niet onderkend.
- Beslissingen in de strafrechtsketen: de rechercheur legt bijvoorbeeld te veel druk op een beïnvloedbare verdachte, de rechter interpreteert het streetwise gedrag op de zitting niet goed, de taakstraf is te hoog gegrepen.
- En last, but not least: de mate van maatschappelijke ondersteuning. LVB is een ingrijpende beperking. De maatschappij wordt ingewikkelder en doet een steeds sterke appèl op eigen kracht.

De afgelopen tien jaar is de aandacht voor een LVB in de strafrechtsketen flink toegenomen. Er worden handleidingen en boeken geschreven, congressen georganiseerd. Een aantal gemeenten ontwikkelt gericht beleid voor burgers met een LVB. Dat lijkt vooruitgang, maar de indruk is dat er nog nauwelijks sprake is van

daadwerkelijke verbeteringen. Hoe komt dat?

Dat komt door de combinatie van de ingewikkeldheid van een LVB, de vele schakels van de strafrechtsketen (er hoeft maar in één schakel iets mis te gaan) en de vele gemeentelijke domeinen (er hoeft er maar eentje niet thuis te geven). Verbeteringen op één terrein kan teniet worden gedaan door tekortschieten op een ander terrein. Wanneer in de gevangenis een passende ondersteuning wordt geboden aan een gedetineerde met een LVB, maar de gemeente zorgt niet voor huisvesting en (bijstands)inkomen, dan is er toch een groot risico op recidive. Landelijke initiatieven op deelterreinen zijn nuttig en nodig, maar zorgen niet voor een doorbraak. Er is geen “one size fits for all”.

Het kan beter: Samen Lokaal Aanpakken (SLA) voor LVB

Eigenlijk zijn er maar twee dingen nodig: erkenning van de ingrijpende gevolgen van een LVB en bevoegen professionals die met liefde het goede willen doen. Dat geeft een noodzakelijke basis voor samenwerking tussen de onderdelen van de strafrechtsketen en de verschillende gemeentelijke domeinen. Dat moet je Samen Lokaal Aanpakken: Samenwerking tussen rechters en reclassering, politie, gevangeniswezen, gemeenten en zorgaanbieders. Hier en daar gebeurt het al. Sommige landelijke initiatieven ondersteunen een samenwerkende lokale aanpak. Maar het kan nog veel beter. En er moet nog veel bedacht worden. We kunnen beginnen met werkplaatsen waar best practices worden ontwikkeld, zodat lokaal van elkaar geleerd kan worden: werkplaatsen LVB met vertegenwoordigers van gemeenten, de strafrechtsketen, zorgaanbieders, hogescholen en universiteiten. Verbeteren van de praktijk, onderwijs en onderzoek bij elkaar. Werkplaatsen die ondersteund worden door een landelijk kader.

Met SLA voor LVB wordt er beter gewerkt aan vermindering van criminaliteit, verlaging van maatschappelijke kosten en verhoging van de kwaliteit van leven van mensen met een LVB!

Nico Overvest